

tus Livius, Cicero, Seneca neve, s egy-két tőlük származó mondás, de legfőképpen Husz János nevével találkozunk. Ma valóban Husz nevéhez kötjük e mozgalmat, sőt — nem tagadjuk — a Hédervári Lőrinc által 1439. szept. 1-én kibocsátott oklevél már összefoglaló névvel huszitáknak (Huzitarum) nevezi a szóban forgó lázadókat, mi mégis úgy véljük, hogy Wycliffe és Tisnovai Simon nevének említése Husz mellett kissé leszűkített névsor: a kamanci és ujlaki Prágát járt diákok bizonyára sok más tanárjuk és tanítójuk nevét is idézhették, emlegethették egymás között. Lehet azonban, hogy ez az érzés pusztán egyéni hiányérzet, és hogy ez a regény élvezését másoknál, az olvasók több-

ségénél a legminimálisabban sem zavarja.

Mi, magyarországiak, tulajdonképpen joggal irigyelhetjük a Vajdaságot azért a történelmi értékért, amit a kamanci huszita lázadás színterének közelsége jelent, s melynek eseményeit Burány valószerűen írja le. Én, a magam részéről, titokban aggódtam amiatt, nehogy valaki karrierista vágyaktól vezetettve dolgozza fel, kapkodva, a pillanatnyi irodalmi divat irányába sarkítva a kamanci eseményeket. Sarkítani lehetett volna az osztályharc túlhangsúlyozott kizárólagos ábrázolása, vagy — esetleg — az inkvizíció kínzásainak (esetleg nőkinzásainak) látzat-realisztikus leírásai irányába. Szerencsére nem ez történt.

BÜKY BÉLA

HASZNOS ÖSSZEFOGLALÁS

Gombos (Bogojevo). Írások egy nyugat-bácskai falu jelenéről és múltjáról. Arany János Művelődési Egyesület, Gombos, 1978.

A kötet bevezetőjéből tudjuk, hogy ezt a szerény kiállítású, de tartalmában annál jelentősebb könyvet a „sürgető szükség” hozta létre. 1978 márciusában Gomboson is sor került a *Tudás — hatalom* elnevezésű tévévetélkedőre. Mint tudott, a vetélkedő megrendezésének egyik feltétele, hogy a település megjelentsse kismonográfiáját.

Jelen volt ugyan a „sürgető szükség”, de „baráti összefogás, jó szándék” is kellett ahhoz, hogy megjelenhessen a 168 oldalnyi terjedelmű könyv. Sem a terjedelem, sem a tartalom nem lebecsülendő, senkinek sem kell miatta szégyenkeznie, még ha a kötet szerkesztője — Jung Károly magiszter — szerényen mentegeti is a bevezetőben a kötetnek ezeket a vonatkozásait. Ellenkezőleg: igen impozáns, hogy a könyv megírásában tizenkilencen vettek részt: Bánszki Mária, Bényei Imre (2 fejezetben 4 írással), Bordás Attila, dr. Bori Imre, Cziráky Gyula (2 írással), Cselenák Gábor, Cselenák

Gáborné Durcsák Mária, Csuka Zoltán, Hecskő Endre (2 fejezetben 2 írással), Jung Károly (2 fejezetben 3 írással), Kovács Ilona (2 írással), dr. Matijevics Lajos, Papp Ferenc, Pásztor Antal (2 fejezetben 2 írással), Pásztor Margit, dr. Penavin Olga, Rohacsek Márton (2 fejezetben 4 írással), Szekeres László és Tóth Irén (2 fejezetben 5 írással).

A több mint két évszázados település múltjáról és jelenéről valló írások szerzői az általános iskola pedagógusai, Gombos életének és művelődésének más ismerői, de jelen vannak a könyv lapjain nem gombosi illetőségű szakemberek is.

Fontos mozzanatnak, a helyi érdeklődés — a „megkapaszkodás” (?) — megnyilvánulásának tartjuk az egyébként nem tollforgató gombosiak közreműködését. Ezért talán nem lett volna fölösleges a könyvben legalább csekélyke teret szentelni az eddig még nem ismert — vagy kevéssé ismert — szerzők bemutatásának.

Nem kevésbé dícséretes és példamutató a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete szakembereinek, illetve a Szabadkai Városi Múzeum munkatársának a közreműködése.

A szerkesztő a rendelkezésre álló anyagot — a dolgozatok tárgykörének figyelembevételével — négy fejezetre tagolta: I. Falutörténet, társadalomkép, helyismeret (9 dolgozat); II. Mezőgazdaság, ipar, kisipar, közlekedés (10 dolgozat); III. Társadalmi-politikai szervezetek, egyesületek, társulatok (6 dolgozat); IV. Művelődési élet, oktatásügy, néphagyományok (9 dolgozat).

Legalaposabbnak, legtartalmasabbnak az I. és a IV. fejezetet véljük, ezek képezik terjedelem tekintetében is a könyv jelentősebb ré-

szét. Általában a II. és a III. fejezetre tartjuk érvényesnek a jelentős tudományos múlttal rendelkező szerkesztő mérlegelését, megállapítását: „... a rendelkezésünkre álló idő alig tette lehetővé, hogy illő alapossgal, elményültséggel fogjunk bele az egyes részkérdések megírásába. Nem volt mód tehát arra, hogy levéltári és könyvtári kutatásokat végezzünk, be kellett érniük az ismertek feldolgozásával és a falu életére vonatkozó, szájhagyományozott adatok bemutatásával.” (*Könyvünk elé*)

Hisszük azonban, hogy az elkövetkező időszak nem a lanyhulás, hanem a fokozott érdeklődés időszaka lesz, amelynek eredményeként Gombos alaposan kimunkált — és nem csekély érdeklődéssel várt — monográfiája is elkészül.

PATÓ IMRE

EGY ÉLETMŰ DOKUMENTUMA

SZIRMAI ENDRE: *Szirmai Károly műveinek bibliográfiája*.

A Szirmai Károly Társaság és a Szirmai Károly Archívumok kiadása, München — Stuttgart — Rio de Janeiro, 1978.

A Szenteleky örökébe lépő szerkesztő és sokoldalú alkotó: költő, novellista, kritikus stb. műveinek rendszerbe foglalt felsorolását, leírását tartalmazza könyvespolcunk újabb kötete.

„Az emberi élet az elmúlás útján halad. Ez azonban nem jelentheti munkánk hiábavalóságát, elért eredményeinek a megsemmisülését. A kései utódok sokszor még évezredek múltán is olvassák és csodálják az emberi szív, agy és kéz alkotásait” — írja a bibliográfia előszavában az író, aki maga vállalkozott arra, hogy összegyűjtse, rendszerbe foglalja és közzétegye apja irodalmi hagyatékának adatait. Az idézett gondolatokkal igazolja eljárásának, magának az igen fáradságos és költséges vállalkozásnak a helyénvalóságát: egybegyűjteni, megőrizni és átadni az utódoknak további megőrzésre,

ápolásra. Természetesen számunkra is meggyőzőek e sorok, de nem csupán e sorok általi „meggyőzetésünk” hatására mondjuk ki, mi is indokoltnak, jelentős mozzanatnak tartjuk a bibliográfia megjelentetését mind az életmű felmérése, értékelése, mind pedig utóélete vonatkozásában, hiszen napjainkban is az alkotás virágzó utóéletének vagyunk a tanúi: Szirmai Endre: *A magányos óriás* I. kötet. A Szirmai Károly Emlékbizottság és a Szirmai Károly Archívumok kiadása, 1976.; *Szirmai Károly művei a kritika tükrében*. Megemlékezések, levelek, tanulmányok, kritikák, interjúk. A Szirmai Társaság és Archívumok kiadása, St. Gallen—Stuttgart—New York, 1977.; Szirmai Károly: *Mindig elválni valakitől* (novellák). A Szirmai Károly Emlékbizottság kiadása St. Gallen, 1976.; Szirmai Károly: *Szavak esté-*